Olivera Nedić

15.08.2025. 13:24
Pogledano: 723 puta

"Upotrijebimo medije da gradimo toleranciju"

Dvogodišnji projekat „Upotrijebimo medije da gradimo toleranciju“ obuhvatio je 200 učenika iz Doboja i Gračanice, razvijajući interkulturalnu kompetenciju kroz praktične aktivnosti.

Još od rane mladosti bilo je jasno da će moj životni poziv biti rad sa djecom, kada sam kao gimnazijalka volontirala u organizacijama koje se bave edukativnim aktivnostima sa djecom i mladima. Takođe, kao majka petoro djece, moj rad se i izvan školskog okruženja nastavlja u kući sa mojom „kućnom djecom“ kako ih volim zvati jer svu djecu doživljavam kao svoju. Moj temeljni princip je ljubav prema svakom djetetu i moje osnovno polazište. Smatram da uspjeh djeteta zavisi od jednog susreta – učenika, nastavnika i nastavnog sadržaja. Ukoliko se u ovaj odnos unese ljubav prema djetetu, i ukoliko učenik dobije potvrdu (često nijemu) na pitanja da li za njega ima mjesta, i da li ga nastavnik voli, uspjeh i jednog i drugog je zagarantovan.

Biti nastavnik jedna je od najvažnijih profesija u svakom društvu. Susret jednog djeteta sa nastavnikom može promijeniti njegov životni tok. Po mom uvjerenju razlika između dobre i loše škole leži najviše u nastavniku. Nastavniku je potrebna inspiracija i stalna obnova znanja. Najveća prijetnja našem radu je opuštenost, stvorena navika i letargija u kontekstu potrebe za stručnim usavršavanjem. Nastavnik mora stalno biti u pokretu i na putu sticanja novih znanja. **Ljubav prema**

ovoj profesiji se ne može natjerati da nastane silom. Zato smatram da ne može i ne smije svako biti nastavnik. Zašto smatram da je ljubav najvažnija u nastavnom procesu? Zato što ona čini da svoje učenike ne posmatramo kao grupu nego kao individue. Mi tada postajemo daltonisti koji svoje učenike vide samo najljepšim bojama, i pogledom punim ljubavi i tada i oni sami sebe doživljavaju kao ljude koji imaju vrijednost.

Ukoliko ne volimo svoju profesiju i svoje učenike, mi zaslijepljeno gledamo samo u njihove nesavršenosti, jasno vidimo ono što djetetu nedostaje a ne ono što dijete ima i što ga čini posebnim. U radu sa djecom težim tome da kod svakog djeteta probudim želju za učenjem i radost saznavanja. U ovom procesu najvažnija „građevina“, monumentalnog značaja jeste međusobno povjerenje, koje mora biti osnovni i cilj i sredstvo na zajedničkom putu.

Moj moto je – *„Niko nije razumio ono što nije volio“*. Ovo imam na umu svaki put kad tražim način da učeniku približim neki sadržaj

DETALJAN OPIS

1. POLAZIŠTA

Projekat „Upotrijebimo medije da gradimo toleranciju“ nastao je kao odgovor na potrebu da se interkulturalna kompetencija ugradi u nastavni proces i to na način koji obiluje praktičnim radom i iskustvom, u odnosu na samu teorijsku koncepciju i pristup. Budući da je obrazovni sistem u BiH potrebno modernizovati, nužno je uložiti napor kako bi se obezbijedio kvalitetetniji pristup promjenama u ovoj oblasti. Jedan od ključnih elemenata unutar sistema obrazovanja koji treba mijenjati odnosi se na prisutnost politike u učionicama, gdje joj nije mjesto. Dakle, u školi nema mjesta pristupu koji vrši podjele i segregaciju djece na etničkoj osnovi. Obrazovni sistem u BiH mora obezbijediti takve uslove školovanja u kojim djeca različitih etničkih pripadnosti rado idu zajedno u školu i njeguju dragocjenu raznolikost različitih kultura. JU OŠ „Sveti Sava“ u Doboju ima u svom sastavu i područnu devetogodišnju školu koju pohađaju djeca isključivo bošnjačke etničke skupine i nastavni plan i program je do sada u ovoj školi realizovan prema NPP-u iz Federacije BiH. Meni kao nastavniku koji radi u obje škole, i centralnoj i područnoj, je privuklo pažnju to što su nastavni sadržaji unutar nacionalne grupe predmeta (i sama predajem geografiju) isključujući za druge etničke skupine i koncipirani tako da su vođeni jednonacionalnim istorijskim narativima, čime se neutrališe mogućnost razvoja i jačanja interkulturalne kompetencije kod učenika.

Smatrala sam da je nužno stvoriti uslove u kojim dolazi do češćeg susreta učenika različitih etničkih skupina, prilikom kojih se učenici upoznaju i razrađuju zajednički teme u oblasti tolerancije, stereotipa, predrasuda, komunikacije i rješavanja konflikta.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj: Cilj projekta je da demonstrira načine na koje mladi ljudi postaju aktivni i svjesni svijeta i prilika u kojima žive te da njihova ideja ljudskih prava i tolerancije može biti univerzalna i relevantna bez

obzira na geografski okvir kojem pripadaju. Takođe, važno je da kroz projekat spoznaju da učenici, bez obzira na uzrast, mogu napraviti značajnu razliku u svojoj zajednici. Radeći zajedno na planiranju konkretnih aktivnosti, ovaj projekat, kao i nastavak zajedničke saradnje služiće kao relevantan primjer dobre prakse.

Ishodi: Ovaj projekat će pomoći učenicima da bolje shvate koncept ljudskih prava i tolerancije te ih ohrabriti da na odgovarajući način djeluju kroz upotrebu medija u promovisanju tih i takvih vrijednosti.

2. DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Kako bi se postigli prethodno navedeni ciljevi realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Radionice o etničkim manjinama (svrha je da se učenici upoznaju sa značajemetničkih različitosti za kulturu širom svijeta i na koji način je obogaćuju)
- Radionice o stereotipima, predrasudama, dobroj komunikaciji, prevazilaženju i rješavanju konflikta, aktivnom slušanju i medijaciji koje su sprovedene u obje škole,
- Predstavljanje portfolija Projekta građanin obije škole (učenici su imali priliku da vide da se obje zajednice suočavaju sa sličnim problemima, kao i da su slične mogućnosti kada je u pitanju rješavanje problema)
- Učenici su, kao dio projekta, imali zadatak da budu aktivni u svojim zajednicama u kontekstu uvažavanja i promovisanja ljudskih prava. Birali su probleme i ponudili rješenje, te pokušali sprovesti predloženi plan akcije.
- Učenici su bili „specijalni reporteri“ i slali su kratke izvještaje o svojim aktivnostima na sajt
- Civitasa – CYBER škole.
- Učenicima je predstavljena važnost adekvatne upotrebe savremenogmedijskog prostora i imali su mogućnost da kreiraju vlastiti akcioni plan za razvojstrategija u izgradnji mira i tolerancije.
- Učenici su imali jednodnevni izlet u Banjaluku (sami su napravili plan putovanja, odnosno uključili su u taj plan neka mjesta koja su imali želju posjetiti).
- Učenici iz „Druge osnovne škole“ Gračanica posjetili su dobojsku školu „Sveti Sava“ a takođe učenici iz Doboja su dva puta posjetili drugare iz Gračanice.
- Tokom ovih posjeta u projekat je bilo uključeno oko 200 učenika iz dvije škole i oko 10 nastavnika.
- Učenici su zajedno posjećivali ustanove kulture i umjetnosti u oba grada kao i u Banjaluci.
- Imali su radionicu „Interpretacija filma Tolerancija“ gdje su učenici i nastavnicikoristeći etodu tzv. pozorišta potlačenih razmjenjivali ideje o ovoj temi na veomakreativan način.

Tolerancija u kontekstu ovog projekta, odnosi se na nekoliko cjelina: tolerancija protiv rasizma, tolerancija prema osobama sa poteškoćama u razvoju, tolerancija prema različitim religijama, tolerancija prema različitim nacijama.

Date su preporuke učenicima:

Tolerantni moramo biti prema osobinama koje ljudi imaju:

- od rođenja (npr. etnička i vjerska pripadnost)
- koje su dobili naslijeđem (npr. izgled, neki fizički nedostaci)
- koje su stekli vaspitanjem (npr. neke prehrambene navike)
- koje su stekli učenjem (navike, običaji, rituali i sl.) ako to što su tokom žviota stekli i usvojili ne šteti drugim ljudima ili ne umanjuje kvalitetu života drugih ljudi

Tolerisati ne smijemo:

- nasilje (fizičko, psihičko)

- niti nikakve pojave i ljudska obilježja koja ugrožavaju druge ili im na bilo koji način štete (npr. ne treba biti tolerantan prema onima koji šire mržnju, ugnjetavaju i maltretiraju druge ljude ili im umanjuju njihovu kvalitetu življenja.)

Učenici su razumjeli da je najvažnije da budu tolerantni, ali ne na način da to bude puko podnošenje, već da oraju biti aktivno tolerantni, tj. upustiti se u dijalog s onima koje tolerišu jer jedino kroz dijalog mogu nešto saznati o njihovim stavovima i vrijednostima, problemima i teškoćama i to podstiče razvoj tolerancije. Tokom pripreme radionica u ovom projektu korišteni su materijali i radionice iz modula Interkulturalizam koji je izradio Civitas a neke od radionica koje smo sa djecom realizovali su moji autorski radovi.

3. EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Ovaj projekat se nalazi u finalnoj fazi realizacije i smatram da su njegovi efekti daleko veći i pozitivniji nego što smo to u ovom trenutku kadri pojmiti ili prenijeti ovdje. Naime, kod uključenih učenika, nastavnika, roditelja ali i cijele zajednice postigli smo jednu spoznaju u vezi sa istinskim bogatstvom u spajanju različitosti.

Kada su učenici iz ovih škola polazili na put, bili su u određenom strahu od nepoznatog i drugačijeg pa su nas nastavnike molili da ih ne razdvajamo, npr. Dvije prijateljice su jedna drugu čvrsto držale za ruke, moleći nas da ostanu zajedno kada stignu u drugu školu, međutim na odlasku iz škole i po završetku aktivnosti, učenici više nisu marili za to gdje i sa kim sjede, grlili su nove drugare na odlasku i bili veoma tužni što je vrijeme tako brzo prošlo, te pitali da li će se ovaj projekat nastaviti i da li će imati priliku ponovo se družiti.

Mi nastavnici smo se takođe pitali zašto ovakve projekte nismo razvijali i prije. A roditelji su rekli da su veoma zadovljni što njihova djeca konačno imaju priliku otići u drugu sredinu i steći iskustvo i nova prijateljstva u nepoznatom ambijentu učeći na najefikasniji način o različitostima. Takođe,

kada smo prije dvije godine počeli raditi i realizovati aktivnosti u ovom projektu, nismo bili naročito zanimljivi medijima, jer nekako još uvijek u našem društvu „lijepa vijest i nije vijest“, ali i ta klima se mijenja, i mi smatramo da je i naš projekat tome doprinio. Takođe, ovim projektom smo pomjerili paradigmu učenja u učionici, ex katedra i reproduktivnog, i pokazali da se najbolje uči praktičnim vkeštinama i znanjima, konkretno na terenu, o svim različitim kontekstima i oblastima. Ovim projektom smo obuhvatili kroskurikularno mnoge oblasti i predmete.

4. DODATNI KOMENTARI I SUGESTIJE DRUGIM NASTAVNICIMA KOJI BI ŽELJELI IMPLEMENTIRATI VAŠU IDEJU

Ohrabrujem nastavnike da svoje ideje pretoče u djela i da postanu istraživači i entuzijasti kakvi bi nastavnici morali biti. Neka uče od djece, jer oni su dovoljno ljubopitljivi da ukoliko im damo malo prostora i podrške, uzvratiće nam pravim sjernicama i iskrenim putokazima koje treba prihvatiti.

Collections

NIN nagrada | Nominovane prakse | NIN 2016